

NAJVYŠŠÍ KONTROLNÝ ÚRAD SLOVENSKEJ REPUBLIKY

S Ú H R N N Á S P R Á V A

**o výsledku kontroly
hospodárenia s verejnými finančnými prostriedkami a nakladania s majetkom územnej
samosprávy v obciach s menej ako 1 000 obyvateľmi**

Predkladá

Dr.h.c. doc. Ing. Ján Jasovský, PhD.
predseda
Najvyšší kontrolný úrad
Slovenskej republiky

Materiál obsahuje

1. Súhrnnú správu o výsledku
kontroly

Bratislava september 2013

Súhrnná správa o výsledku kontroly

Zhrnutie

V rámci svojej kontrolnej pôsobnosti v územnej samospráve sa Najvyšší kontrolný úrad SR (ďalej len „NKÚ SR“) zameriaval aj na menšie obce, ktorých je na Slovensku väčšina. Tieto obce taktiež hospodária v celkovom objeme s nemalými verejnými prostriedkami a majetkom. Ich občania chcú poznať nezávislý a objektívny pohľad na činnosť svojich volených zástupcov. Z tohto dôvodu a na základe skúseností z čiastkových tematických kontrol sa NKÚ SR rozhodol vykonať komplexnú kontrolu hospodárenia s verejnými finančnými prostriedkami a nakladania s majetkom územnej samosprávy v obciach s menej ako 1 000 obyvateľmi. Kontrola vychádzala z jednej z nosných oblastí kontrolnej činnosti NKÚ SR, ktorou je efektívna verejná správa.

Táto kontrola bola vykonaná ako kontrola súladu a finančná kontrola. Zameriavala sa na rozpočet obce, výsledok jej rozpočtového hospodárenia, s osobitným zreteľom na stav zadlženosti obce, dodržiavanie všeobecne záväzných právnych predpisov pri hospodárení s verejnými prostriedkami a majetkom. Ďalším dôležitým cieľom kontroly bolo preveriť a zhodnotiť vnútorný kontrolný systém obce.

Kontrola bola vykonaná v šiestich obciach Žilinského kraja – Horný Hričov, Liptovský Ondrej, Lodno, Stránske, Stráža a Veľká Čierna. Kontrolovaným obdobím bol rok 2012 a v prípade potreby objektívneho zhodnotenia kontrolovaných skutočností aj predchádzajúce roky.

NKÚ SR pri hospodárení s verejnými prostriedkami a majetkom zistil viacero porušení všeobecne záväzných právnych predpisov.

Jedna obec nevenovala dostatočnú pozornosť tvorbe svojho rozpočtu, keď v ňom nevyčlenila prostriedky na zazmluvnené práce a splatenie krátkodobého úveru. Dve obce nemali na rok 2012 zostavený a schválený programový rozpočet. Tri obce nevykonali zmeny svojich rozpočtov v súlade so zákonom o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy. Zistené boli i prípady čerpania vlastných prostriedkov obcí nad rámec schváleného rozpočtu, resp. úhrady výdavkov bez ich rozpočtového krytia. Príslušné zmeny rozpočtov boli obcami vykonané až dodatočne po úhrade faktúr alebo vôbec. Celkové výdavky obcí však neboli prekročené. Jedna obec vo svojich finančných výkazoch uviedla nepravdivé údaje o výške kapitálových príjmov z predaja pozemkov a výške výdavkov na nemocenské dávky pri dočasnej práceneschopnosti.

Dve obce vo svojich rozpočtoch neurčili konkrétne služby, úlohy či akcie, ktoré plánovali zo svojich prostriedkov podporiť. Problémy boli zistené aj pri dodržiavaní platnej rozpočtovej klasifikácie a postupov účtovania, napr. jedna obec nesprávne zaúčtovala záväzok vyplývajúci z nebankového úveru v sume 50 932,18 €. Zistené chyby pri nesprávnom uplatnení platných postupov účtovania však neboli ani v jednej z kontrolovaných obcí tak významné, aby mali výrazný vplyv na dôveryhodnosť údajov uvedených v účtovných výkazoch obcí.

Všetky skontrolované obce v roku 2012 spĺňali zákonné podmienky na prijatie návratných zdrojov financovania. Väčšinu prijatých úverov obce použili na zabezpečenie predfinancovania projektov spolufinancovaných z prostriedkov Európskej únie a štátneho rozpočtu. Keďže záväzky z takýchto úverov sa nezapočítavajú do celkovej sumy dlhu, úverová záťažnosť obcí nebola až na dva prípady vysoká.

Obce nezverejňovali na svojom webovom sídle údaje o všetkých objednávkach a faktúrach. Jedna obec nezverejnila aj niektoré zmluvy, ktoré tým v zmysle platnej legislatívy nenadobudli účinnosť. Obce nezverejňovali ani štvrťročné súhrnné správy o zákazkách s nízkou hodnotou nad 1 000,00 €.

Použitie niektorých dotácií ich prijímatelia vôbec nezdokladovali, pričom dotknutá obec nedodržanie tejto základnej povinnosti tolerovala.

Dve obce uhradili zo svojich rozpočtov výdavky na základe nepreukázateľných účtovných dokladov.

V oblasti verejného obstarávania bol zistený jeden prípad priamo zadanej zákazky v celkovej sume 22 938,63 €.

Pri kontrole financovania základných škôl boli zistené nedostatky administratívneho charakteru. Príslušné obce rozpisali všetky normatívne finančné prostriedky pridelené zo štátneho rozpočtu na mzdové a prevádzkové náklady.

Kontrolou spoľahlivosti majetkových účtov bolo zistené, že niektoré obce vo svojom účtovníctve neevidovali všetok svoj majetok. Jedna obec naopak zo svojho účtovníctva nevyradila predaný pozemok. Tieto nezrovnalosti medzi skutočnosťou a účtovnou evidenciou majetku pritom nezistila ani inventarizácia k 31.12.2012. Nie každý majetok vo vlastníctve obcí bol ocenený a niektoré druhy majetku boli vedené na nesprávnych majetkových účtoch, napr. privesná poľná kuchyňa medzi dopravnými prostriedkami. Jedna obec z inventarizácie svojho majetku, záväzkov a rozdielu majetku a záväzkov k 31.12.2012 nevypracovala žiadny inventarizačný zápis. Nebolo tak zrejmé, aký bol výsledok inventarizácie.

Pri predaji svojich pozemkov tri obce nepostupovali v súlade so zákonom o majetku obcí, keď cenu pozemkov určili obecné zastupiteľstvá bez znaleckých posudkov a zámery predat' obecný majetok neboli žiadnym spôsobom zverejnené. Jedna obec nemala prijaté žiadne zásady hospodárenia a nakladania so svojim majetkom. Zásady hospodárenia s majetkom ďalších štyroch obcí neobsahovali všetky zákonom určené náležitosti.

Jedna obec svojim občanom neoprávnene vyrubovala daň za zvonenie, ktorú slovenský daňový systém nepozná. Evidované daňové nedoplatky obce vymáhali najmä prostredníctvom výziev, ktoré však nie vždy doručovali do vlastných rúk. Jedna obec využívala aj dohody o splátkach a zisťovala i podmienky na začatie daňového exekučného konania.

V dvoch obciach boli zistené vážne nedostatky v činnosti hlavných kontrolórov, pričom v jednej z nich si hlavný kontrolór za celý rok 2012 nesplnil žiadnu zo svojich zákonných povinností. Štyri obce nevykonali pred podpisom zmlúv predbežnú finančnú kontrolu. Vykonávanie predbežnej finančnej kontroly v podmienkach, keď na obecnom úrade pracovali jedna až dve zamestnankyne spolu so starostom, nezodpovedalo celkom príslušným ustanoveniam zákona o finančnej kontrole a vnútornom audite.

Na základe plánu kontrolnej činnosti na rok 2013 NKÚ SR vykonal v mesiacoch máj až august 2013 kontrolnú akciu hospodárenia s verejnými finančnými prostriedkami a nakladania s majetkom územnej samosprávy v obciach s menej ako 1 000 obyvateľmi.

Účelom kontrolnej akcie bolo overiť dodržiavanie všeobecne záväzných právnych predpisov pri hospodárení a nakladaní s verejnými finančnými prostriedkami, majetkom, majetkovými právami, pohľadávkami a záväzkami územnej samosprávy; prekontrolovať financovanie základných škôl v členení na kapitálové výdavky a bežné výdavky s osobitným zreteľom na mzdové prostriedky.

Predmetom kontroly bolo:

- rozpočet obcí a výsledky ich rozpočtového hospodárenia,
- dodržiavanie všeobecne záväzných právnych predpisov pri hospodárení s verejnými prostriedkami,
- nakladanie s majetkom obcí,
- vnútorný kontrolný systém obcí.

Kontrola bola vykonaná v obciach Horný Hričov, Liptovský Ondrej, Lodno, Stránske, Stráža a Veľká Čierna za kontrolované obdobie roka 2012. V prípade potreby objektívneho zhodnotenia kontrolovaných skutočností boli preverené aj predchádzajúce roky.

Počas výkonu kontroly bolo zistené:

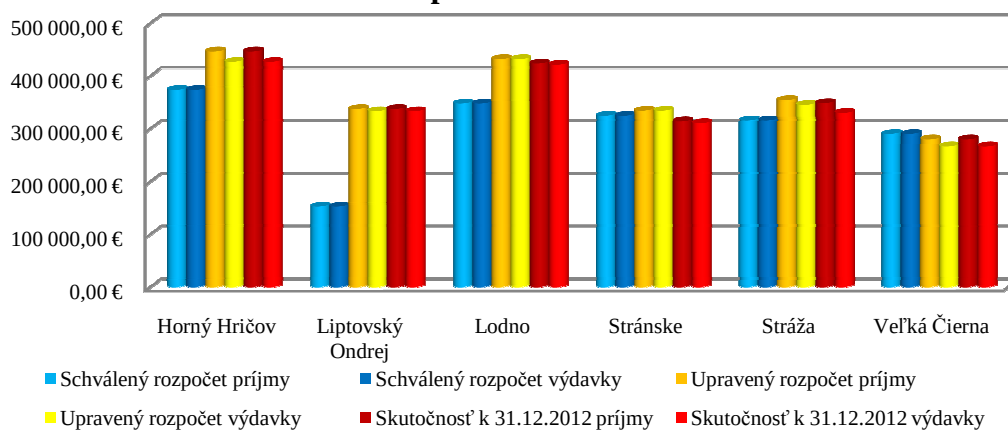
1. Rozpočet obcí a výsledok ich rozpočtového hospodárenia

Žiadna zo skontrolovaných obcí nebola v roku 2012 v rozpočtovom provizóriu. Obecné zastupiteľstvá (ďalej len „OcZ“) schválili rozpočty v roku 2011. Až na jednu výnimku všetky schválené rozpočty pokrývali výdavky obcí, ktoré im vyplývali z ich zmluvných vzťahov. Obec Lodno na rok 2012 nevyčlenila zo svojho rozpočtu žiadne kapitálové výdavky, napriek tomu, že v roku 2011 obstarala a so splatnosťou v roku 2012 zazmluvnila zákazky na rekonštrukčné a projektové práce v celkovej sume 24 266,00 €. Taktiež vo svojom rozpočte nevyčlenila výdavkové finančné operácie na splatenie krátkodobého úveru.

Nerozpočtovaním zazmluvnených kapitálových výdavkov a výdavku na splácanie istiny krátkodobého úveru obec Lodno nepostupovala v súlade so zákonom o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy.

Celkové rozpočty všetkých skontrolovaných obcí boli zostavené ako vyrovnané.

Prehľad rozpočtov obcí v roku 2012

Zo štyroch obcí, ktoré vo svojich rozpočtoch vyčlenili vlastné prostriedky na dotácie na verejnoprospešné služby a účely, obce Lodno a Stráža neuviedli konkrétne akcie, úlohy alebo účely použitia týchto prostriedkov. Tým obce nekonali v súlade so zákonom o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy.

Zo šiestich skontrolovaných obcí nemali programový rozpočet zostavený a schválený len Lodno a Veľká Čierna. Programový rozpočet obce Stráža neobsahoval žiadne merateľné ukazovatele, na základe ktorých sa malo monitorovať a hodnotiť plnenie určených cieľov a časový harmonogram ich plnenia. Na základe vyjadrení kontrolovaných obcí tvorba programového rozpočtu značne zaťažuje zamestnancov obecných úradov, pričom nevidia praktický zmysel takého rozpočtu.

Obce Lodno, Stráža a Veľká Čierna nevykonali zmeny svojich rozpočtov v súlade so zákonom o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy. Obce Lodno a Stráža nevykonali zmeny svojich rozpočtov prostredníctvom rozpočtových opatrení. Tieto úpravy rozpočtov neobsahovali výšku a charakter zmien v jednotlivých kategóriách, resp. programoch. Obec Veľká Čierna vykonala poslednú zmenu svojho rozpočtu na rok 2012 až dňa 31.01.2013, t. j. po skončení rozpočtového roka.

Splnomocnenia OcZ pre starostov obcí Stránske a Stráža vykonávať zmeny rozpočtu boli veľmi všeobecne formulované. Podľa vnútornej smernice obce Stránske mohol byť rozpočet obce prekročený so súhlasom starostu obce bez ďalšieho schvaľovania v OcZ. Rozsah možných zmien rozpočtu však nebol v smernici nijako bližšie konkretizovaný. Starostovia týchto dvoch obcí však svoje oprávnenia na úpravu rozpočtu obce nevyužili.

Porovnaním upravených rozpočtov s ich skutočným čerpaním bolo v obciach Lodno a Stránske zistené čerpanie vlastných rozpočtových prostriedkov nad rámec platných rozpočtov, resp. úhrady výdavkov bez ich rozpočtového krytia. Obce v týchto prípadoch nedostatočne sledovali vývoj svojho hospodárenia a nevykonali potrebné zmeny rozpočtu.

S výnimkou obcí Horný Hričov a Stránske boli zistené nedostatky pri uplatňovaní platnej rozpočtovej klasifikácie v schválených a upravených rozpočtoch. V rozpočte obce Liptovský Ondrej nebola platná rozpočtovaná klasifikácia použitá vôbec. Obec Veľká Čierna ju nepoužila pri výdavkových finančných operáciách.

Čerpaním vlastných prostriedkov nad rámec schváleného rozpočtu, resp. úhradou výdavkov bez ich rozpočtového krytia a nedostatočným a nesprávnym uplatnením platnej rozpočtovej klasifikácie obce nedodrжали zákon o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a zákon o rozpočtových pravidlách verejnej správy.

Obec Stráža vo finančnom výkaze o plnení rozpočtu subjektu verejnej správy a v podrobnom čerpaní rozpočtu zostavených k 31.12.2012 a tiež vo svojom záverečnom účte za rok 2012 uviedla v porovnaní so skutočnosťou nižšie kapitálové príjmy z predaja pozemkov (o 775,50 €) a nižšie výdavky na nemocenské dávky pri dočasnej práci neschopnosti (o 56,86 €), čím nedodrжала zákon o štátnej štatistike.

Všetky skontrolované obce výsledky svojho rozpočtového hospodárenia spracovali do záverečných účtov v určenom termíne do 30.06.2013. Keďže obce Lodno a Veľká Čierna nemali v roku 2012 prijaté programové rozpočty, ich záverečné účty neobsahovali hodnotenie plnenia programov. V záverečnom účte obce Stráža chýbala informácia, či obec v roku 2012 poskytla nejaké záruky a či vykonávala alebo nevykonávala podnikateľskú činnosť. Tieto údaje patria medzi povinné náležitosti záverečného účtu obce podľa zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy.

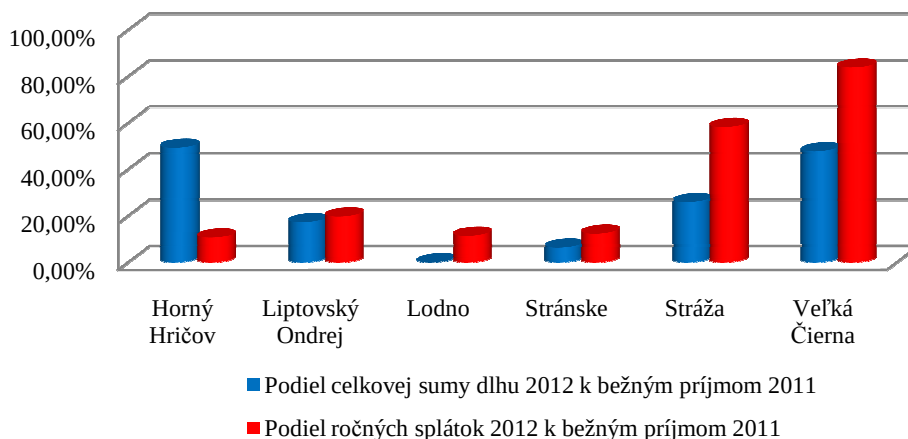
Záverečné účty obcí Stráža a Horný Hričov neboli uzatvorené zákonným výrokom, že celoročné hospodárenie sa schvaľuje bez výhrad alebo s výhradami.

Obec Veľká Čierna tak ako ostatné obce správne vypočítala výsledok svojho rozpočtového hospodárenia ako rozdiel medzi príjmami a výdavkami rozpočtu s vylúčením finančných operácií, avšak pri výpočte odvodu do rezervného fondu z prebytku rozpočtového hospodárenia vylúčila schodok finančných operácií. Obec tým znížila základ pre povinný minimálne 10-percentný odvod do rezervného fondu, a tak do rezervného fondu odviedla menej finančných prostriedkov.

Časť prebytku rozpočtového hospodárenia na úhradu splátok istín úverov obec Stráža použila bez toho, aby o tom pri prerokovaní záverečného účtu rozhodlo OcZ.

Podiel celkového dlhu k 31.12.2012¹ k skutočným bežným príjmom predchádzajúceho roka 2011 v kontrolovaných obciach predstavoval hodnotu 0,00 % – 49,36 %. Suma ročných splátok návratných zdrojov financovania bola od 10,67 % do 83,85 % skutočných bežných príjmov roka 2011.

Ukazovatele dlhu obcí v roku 2012

Všetky skontrolované obce v roku 2012 spĺňali zákonné podmienky na prijatie návratných zdrojov financovania. Túto možnosť v kontrolovanom období využili obce Horný Hričov, Liptovský Ondrej a Stráža. Prijatie kontokorentného úveru obcou Horný Hričov nebolo pred podpisom zmluvy, resp. dodatku ku zmluve schválené OcZ, čo bolo v rozpore so zákonom o obecnom zriadení. Splnenie podmienok na prijatie úverov nepreverili hlavní kontrolóri obcí Horný Hričov a Liptovský Ondrej. Tým nebol dodržaný zákon o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy. V obci Stráža prijatie úverov pred podpisom zmlúv hlavná kontrolórka preverila, ale žiadnym spôsobom nezdokumentovala.

Vo vzťahu k celkovej výške dlhu na jedného obyvateľa obce k 31.12.2012 bola na tom najlepšie obec Lodno (12,35 €/obyv.). Na opačnom konci bola obec Horný Hričov (233,46 €/obyv.).

Vzhľadom k tomu, že kontrolované obce väčšinu prijatých úverov použili na zabezpečenie predfinancovania europrojektov, uzavretie takýchto zmlúv za predpokladu včasnej refundácie vynaložených prostriedkov zo štátneho rozpočtu a rozpočtu EÚ nenaruší vyrovnanosť bežných rozpočtov skontrolovaných obcí.

¹ Bez záväzkov z úverov na predfinancovanie projektov Európskej únie a Slovenskej republiky, ktoré sa podľa zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy nezapočítavajú do celkovej sumy dlhu obce.

2. Dodržiavanie všeobecne záväzných právnych predpisov pri hospodárení s verejnými prostriedkami

Kontrola dodržiavania všeobecne záväzných právnych predpisov pri hospodárení s verejnými prostriedkami bola zameraná na dodržiavanie rozpočtových pravidiel, správnosť účtovania a zatriedovania výdavkov, poskytovanie dotácií, dodržiavanie postupov verejného obstarávania a financovania základných škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti obcí.

V obci Lodno nebol v čase svojej úhrady krytý rozpočtom žiadny z kapitálových výdavkov v sume 23 873,06 €. Rovnako v obci Stráža neboli rozpočtovo kryté kapitálové výdavky v celkovej sume 6 115,14 €. Obidve obce vykonali príslušné zmeny svojich rozpočtov až po úhrade týchto výdavkov. Tieto dve obce podobne postupovali aj pri splácaní istín úverov. Lodno nemalo v čase úhrady krytých 6 813,85 € a Stráža 3 113,64 €.

Úhradou kapitálových výdavkov a splácaním istín úverov bez ich rozpočtového krytia obce Lodno a Stráža nedodržali zákon o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a zákon o rozpočtových pravidlách verejnej správy.

Obce nezverejňovali na svojom webovom sídle údaje o všetkých vyhotovených objednávkach tovarov, služieb a prác. Zverejnené neboli ani niektoré faktúry (v obci Lodno) a podpísané zmluvy (obec Horný Hričov). Nezverejnením povinne zverejňovaných údajov o podpísaných zmluvách, objednávkach a faktúrach obce nepostupovali v súlade so zákonom o slobodnom prístupe k informáciám. Napriek nezverejneniu zmlúv uzatvorených obcou Horný Hričov, ktoré tak boli v zmysle Občianskeho zákonníka neplatné a neúčinné, ich obidve zmluvné strany plnili.

Zo svojich prostriedkov poskytli dotácie na verejnoprospešné účely len obce Lodno a Stránske. Obidve tieto obce mali prijaté všeobecne záväzné nariadenia (ďalej len „VZN“) upravujúce poskytovanie takýchto dotácií. VZN obce Stránske neobsahovalo podmienky zúčtovania poskytnutej dotácie. Obec Lodno poskytla dotáciu na úpravu areálu kostola vo výške 1 000,00 €, pričom v rozpočte obce mala na tento účel vyčlenených len 200,00 €. Podobne obec Stránske poskytla jednorazovú sociálnu výpomoc v sume 100,00 € bez jej krytia rozpočtom obce. Obce Lodno a Stránske tým nedodržali ustanovenie zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a zákon o rozpočtových pravidlách verejnej správy. Sociálnu výpomoc navyše odsúhlasil len starosta obce bez akéhokoľvek oprávnenia zo strany OcZ alebo VZN, čím bola porušená finančná disciplína. Dvaja prijímatelia nezúčtovali prijaté dotácie od obce Lodno v sume 3 510,45 €, pričom obec tolerovala nesplnenie si tejto povinnosti.

Všetky skontrolované obce zostavili svoje účtovné závierky za rok 2012 v určenom termíne a v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi. Niektoré obce ich ešte nemali overené audítorom, no na splnenie tejto povinnosti majú čas do konca roka 2013.

Dve obce v rozpore so zákonom o účtovníctve uhradili zo svojich rozpočtov výdavky (Horný Hričov v sume 7 183,15 € a Veľká Čierna v sume 300,00 €) na základe nepreukázateľných účtovných dokladov, ktorých obsah priamo ani nepriamo nepreukazoval fakturovanú skutočnosť.

Obec Stráža záväzok v sume 50 932,18 € vyplývajúci z poskytnutého úveru od nebankového subjektu nesprávne zaúčtovala ako bankový úver. Chyby zistené pri nesprávnom uplatnení platných postupov účtovania neboli ani v jednej z kontrolovaných obcí tak významné, aby mali výrazný vplyv na dôveryhodnosť údajov uvedených v účtovných výkazoch obcí.

Podľa vnútornej smernice o vedení účtovníctva obec Stráža účtovala zásoby priamo do spotreby. Keďže si obec musí dať overiť účtovnú závierku audítorom, účtovaním zásob priamo do spotreby obec Stráža nepostupovala v súlade s platnými postupmi účtovania a tým nekonala v súlade so zákonom o účtovníctve.

V oblasti verejného obstarávania neboli zistené závažné nedostatky. S výnimkou obce Liptovský Ondrej ostatné obce v kontrolovanom období realizovali len zákazky s nízkou hodnotou. Žiadna z nich však v roku 2012 nezverejnila štvrťročné súhrnné správy o zákazkách s nízkou hodnotou s cenami vyššími ako 1 000,00 €. Obec Liptovský Ondrej v jednom prípade priamo zadala zákazku opravy šatní v hodnote 22 938,63 € s DPH (19 115,53 € bez DPH) bez prieskumu trhu či iných postupov verejného obstarávania. Tým nepreukázala hospodárne použitie verejných prostriedkov.

Až na obec Stránske mali kontrolované obce upravené postupy verejného obstarávania, najmä zákaziek s nízkou hodnotou, vnútornými smernicami. Obec Stráža vo svojej vnútornej smernici k obstarávaniu tovarov, služieb a stavebných prác vyčlenila spod postupov verejného obstarávania a tiež spod prieskumu trhu údržbu svojho verejného osvetlenia, čo nebolo v súlade so zákonom o verejnom obstarávaní.

Zo šiestich skontrolovaných obcí zriaďovateľmi základných škôl (ďalej len „ZŠ“) boli obce Horný Hričov, Lodno a Stránske. Tieto obce prideliť svojim ZŠ všetky normatívne finančné prostriedky poskytnuté zo štátneho rozpočtu podľa rozpisov určených krajským školským úradom na osobné a prevádzkové náklady.

Obec Lodno nevypracovala súhrnnú správu o hospodárení svojej ZŠ za rok 2012 v zákonom termíne do 15.04.2013. Spolu s obcou Stránske v týchto súhrnných správach neuviedli iné ako štátne zdroje financovania ZŠ (príjmy z darov a nadácií), čím nedodržali zákon o štátnej štatistike.

3. Nakladanie s majetkom obcí

Kontrolou evidencie majetku bolo zistené, že obce Liptovský Ondrej, Lodno a Veľká Čierna vo svojom účtovníctve neevidovali všetky pozemky, resp. spoluvlastnícke podiely k pozemkom, ktoré mali zapísané na svojich listoch vlastníctva. Obec Lodno vo svojom účtovníctve nevedla i majetok evidovaný v jej operatívnej evidencii vrátane obrazov. Na druhej strane táto obec nezapísala na svoj list vlastníctva dve stavby vedené v jej majetkovej a účtovnej evidencii. Obec Stráža zo svojej majetkovej a účtovnej evidencie nevyradila pozemok, ktorý predala súkromnej osobe. V tejto obci boli zistené dva prípady nesprávne zaúčtovaného hmotného majetku (napr. privesnej poľnej kuchyne medzi dopravnými prostriedkami). Neevidované pozemky troch vyššie uvedených obcí neboli vôbec ocenené. Neocenený bol i darovaný hnutel'ný majetok obce Lodno.

V týchto vyššie uvedených prípadoch dotknuté obce nepostupovali v súlade so zákonom o majetku obcí a zákonom o účtovníctve.

Obce Lodno a Stráža nemali vo svojich vnútorných predpisoch upravené postupy účtovania drobného neodpisovaného hmotného majetku s dobou použiteľnosti dlhšou ako jeden rok.

Vo všetkých skontrolovaných obciach boli zistené pochybenia pri inventarizácii majetku, záväzkov a rozdielu majetku a záväzkov. Najčastejším nedostatkom boli neúplné inventúrne súpisy. Chýbali v nich sídlo účtovnej jednotky, miesto uloženia majetku, hmotne zodpovedná osoba a poznámky. Inventarizáciou drobného dlhodobého hmotného majetku obce Lodno nebol zistený nesúlad (rozdiel) medzi údajmi uvedenými v inventúrnych súpisoch

s údajmi v účtovníctve v hodnote 1 688,03 €. Obec Stráža zo svojej inventarizácie nevypracovala žiadny inventarizačný zápis alebo súhrnnú správu o výsledku inventarizácie, teda čo sa inventarizáciou zistilo. V niektorých inventarizačných zápisoch obcí Lodno a Stránske neboli uvedené sídlo účtovnej jednotky a výsledky vyplývajúce z posúdenia reálnosti ocenenia majetku. Obec Veľká Čierna zistený inventarizačný rozdiel nezaúčtovala do účtovného obdobia roka 2012. Obec Stránske inventarizovala svoju pokladňu len jedenkrát namiesto zákonom určených štyrikrát do roka.

Hospodárenie a nakladanie s majetkom obce Veľká Čierna neupravovali žiadne zásady hospodárenia, čím obec nekonala v súlade so zákonom o majetku obcí. V zásadách hospodárenia s majetkom obcí Liptovský Ondrej, Lodno, Stránske a Stráža chýbali niektoré zákonné náležitosti ako napr. práva a povinnosti organizácií zriadených obcou, podmienky odňatia spravovaného majetku (Liptovský Ondrej), ktoré úkony obecných organizácií podliehajú schváleniu orgánmi obce (Lodno, Stráža), spôsob prenechávania majetku obce do užívania (Stráža), spôsob výkonu práv vyplývajúcich z vlastníctva cenných papierov a majetkových podielov na osobách založených obcou (Stránske a Stráža).

Obce Horný Hričov (v jednom prípade), Liptovský Ondrej (v dvoch prípadoch) a Stráža (v jednom prípade) predali svoj majetok za cenu určenú uzneseniami OcZ a nie na základe znaleckých posudkov. V týchto prípadoch zámer previesť vlastnícke právo k pozemkom obce na inú osobu obce Horný Hričov a Stráža nijakým spôsobom dopredu nezverejnili, čím nepostupovali v súlade so zákonom o majetku obcí. Obec Stráža predala časť pozemku, ku ktorému nemala relevantný doklad o jeho vlastníctve. A ako sa ukázalo neskôr pri realizácii registra obnovej evidencie pozemkov, tento pozemok nepatril obci.

Obce Lodno a Stráža nemali doklad o spôsobe likvidácie, resp. akým spôsobom bolo naložené s vyradeným neupotrebitelným drobným majetkom. Obec Lodno navyše takýto vyradený majetok neodúčtovala zo svojej účtovnej evidencie.

Obec Lodno vyberala od svojich občanov daň za zvonenie, ktorú slovenský daňový systém nepozná. Obec tým postupovala v rozpore so zákonom o miestnych daniach.

Výzvy na úhradu daňových a nedaňových pohľadávok (za nezaplatený miestny poplatok za komunálne odpady a drobné stavebné odpady) obce Lodno a Stráža doručovali len doporučene a nie do vlastných rúk, čo nebolo v súlade so zákonom o správe daní. Takéto výzvy zasielané obcami Lodno a Stránske boli navyše vystavené na základe už neplatného zákona o správe daní a poplatkov. Na rozdiel od obce Stráža obec Lodno nevyužila okrem výziev žiadny iný inštitút na vymożenie svojich pohľadávok od daňových dlžníkov. Neuzatvorila napr. zmluvy o splátkach nedoplatkov, nerozhodla o zriadení záložného práva a ani nezisťovala podmienky na začatie daňových exekučných konaní. Tým nedostatočne chránila svoje oprávnené záujmy, pričom výška daňových pohľadávok obce Lodno v kontrolovanom období v porovnaní s rokom 2011 vzrástla o 23,22 %.

4. Vnútorňý kontrolňý systém obcí

Preverením vnútorňého kontrolňého systému boli zistené vážne nedostatky v činnosti hlavných kontrolórov obcí Horný Hričov a Stránske. Hlavný kontrolór obce Horný Hričov si v roku 2012 neplnil žiadnu zo svojich povinností vyplývajúcich zo zákona o obecnom zriadení. Nevykonával žiadnu kontrolu a OcZ nepredložil ani žiadne odborné stanovisko k rozpočtu alebo záverečnému účtu. V obci Stránske hlavná kontrolórka nemala na rok 2012 vypracovaný a schválený žiadny plán svojej kontrolnej činnosti, pri výkone kontrol

nepostupovala v súlade so zákonom o finančnej kontrole, OcZ neoboznamovala s výsledkami svojich kontrol a nepredložila mu ani správu o svojej kontrolnej činnosti za rok 2012.

Plán kontrolnej činnosti hlavného kontrolóra obce Veľká Čierna nebol zverejnený a hlavný kontrolór tejto obce zo svojich kontrol nevypracoval žiadne správy alebo záznamy.

Obce Horný Hričov, Liptovský Ondrej, Lodno a Veľká Čierna neoverili predbežnou finančnou kontrolou uzavreté zmluvy o dielo alebo kúpne zmluvy. Predbežná finančná kontrola na niektorých faktúrach a výdavkových pokladničných dokladoch v obciach Lodno, Stránske a Veľká Čierna neobsahovala vyjadrenie v súlade s čím boli pripravované finančné operácie, čo nebolo v súlade so zákonom o finančnej kontrole a vnútornom audite.

Vykonávanie predbežnej finančnej kontroly v zmysle zákona o finančnej kontrole a vnútornom audite veľmi sťažovali kapacitné možnosti kontrolovaných obcí. Predbežnú finančnú kontrolu vykonávali zamestnankyne, ktoré realizovali finančné operácie a sami starostovia. To celkom nezodpovedalo zneniu zákona o finančnej kontrole a vnútornom audite, avšak vzhľadom na počet zamestnancov obce nemali inú možnosť. Podľa zákona o finančnej kontrole a vnútornom audite predbežnú finančnú kontrolu vykonáva vedúci zamestnanec poverený vedúcim orgánom verejnej správy a zamestnanci zodpovední za rozpočet, verejné obstarávanie, správu majetku alebo za iné odborné činnosti podľa charakteru finančnej operácie, pričom pri vykonávaní predbežnej finančnej kontroly sú vyššie uvedené osoby povinné písomne oznámiť vedúcemu orgánu verejnej správy zistené závažné nedostatky. Starosta obce ako volený zástupca občanov nie je pritom vedúcim zamestnancom a pri jednej až dvoch zamestnankyniach obce nie je možné určiť vedúceho zamestnanca.

Na základe kontrolných zistení uvedených v jednotlivých protokoloch o výsledku kontroly bol vnútorný kontrolný systém v troch obciach zhodnotený ako dobrý, v dvoch ako primeraný a v jednej ako slabý.

Odporúčania na riešenie zistených nedostatkov

NKÚ SR odporučil skontrolovaným obciam celkovo 12 odporúčaní na zlepšenie ich hospodárenia s verejnými prostriedkami a majetkom. Na základe výsledkov kontroly hospodárenia v malých obciach NKÚ SR odporúča taktiež legislatívne opatrenia na zefektívnenie činnosti menších územných samospráv:

- Ohraničiť povinnosť zostavenia programového rozpočtu počtom obyvateľov obce, napr. od 2 000 obyvateľov. To samozrejme nevylučuje dobrovoľné prijatie a následne hodnotenie programového rozpočtu v obciach pod 2 000 obyvateľov.
- V zákone o finančnej kontrole a vnútornom audite vyriešiť vykonávanie predbežnej finančnej kontroly v subjektoch územnej samosprávy, kde chod obce zabezpečuje starosta obce spolu s jednou či dvomi pracovníčkami.